Vilniaus miesto apylinkės teismo sprendimas

2023-07-28, bylos Nr. e2YT-15186-909/2023

Teismas: Vilniaus miesto apylinkės teismas
Dokumentas: Sprendimas
Data: 2023-07-28
Bylos Nr.: e2YT-15186-909/2023
Teisminio proceso Nr.: 2-68-3-10331-2023-4
Bylos rūšis: civilinė byla

Civilinė byla Nr. e2YT-15186-909/2023
Teisminio proceso Nr. 2-68-3-10331-2023-4
Procesinio sprendimo kategorijos: 3.2.3.1; 3.2.3.2; (S) 3.2.6.1; 3.4.5.2

VILNIAUS MIESTO APYLINKĖS TEISMAS
SPRENDIMAS
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU
2023 m. liepos 28 d.
Vilnius

Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėja Justa Raciūtė teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjo J. N. pareiškimą dėl juridinę reikšmę turinčio fakto nustatymo, suinteresuotas asmuo Lietuvos Respublika, atstovaujama valstybės įmonės Turto banko.

Aprašomoji dalis

Teismas nustatė:

pareiškėjas J. N. kreipėsi į teismą su pareiškimu, kuriuo prašė nustatyti juridinę reikšmę turintį faktą, kad I. N., miręs 2023 m. balandžio 12 d., po sutuoktinės N. N. mirties, mirusios 2005 m. gruodžio 25 d., priėmė, palikimą, pradėdamas paveldėtą turtą faktiškai valdyti.

Pareiškime nurodė, kad pareiškėjo tėvas I. N. po savo sutuoktinės N. N. mirties (2005 m. gruodžio 25 d.) laiku nesusitvarkė paveldėjimo dokumentų, t. y. įstatymo nustatyta tvarka ir terminais nepriėmė palikimo per trijų mėnesių terminą. Paaiškino, kad 1975 m. balandžio 10 d. tėvas sudarė santuoką su N. N., santuokos metu I. N. ir N. N. bendrų vaikų nesusilaukė, būnant santuokoje įsigijo nekilnojamojo turto, t. y. butą, esantį (duomenys neskelbtini), Vilnius. Kadangi santuoka tarp I. N. ir N. N. sudaryta 1975 m. balandžio 10 d., minėtas nekilnojamas turtas laikytinas bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe. Po sutuoktinės mirties pareiškėjo tėvas bute gyveno iki pat savo mirties, faktiškai valdė, prižiūrėjo ir su palikėjos turto dalimi elgėsi kaip paveldėto turto savininkas, šiame bute buvo deklaravęs savo gyvenamąją vietą. Nurodė, kad pirmos eilės įpėdinių nėra.

Suinteresuotas asmuo Lietuvos Respublika, atstovaujama valstybės įmonės Turto banko, pateikė atsiliepimą, kuriuo pareiškimo pagrįstumo klausimą prašė spręsti teismo nuožiūra, suinteresuoto asmens atstovui nedalyvaujant.

Pareiškėjas prašė bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka, suinteresuotas asmuo prašė bylą nagrinėti jų atstovui nedalyvaujant. Taigi, teismas, atsižvelgdamas į nurodytą, 2023 m. liepos 13 d. nutartimi paskyrė bylą nagrinėti teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 153 straipsnio 2 dalis), nekviečiant byloje dalyvaujančių asmenų į teismo posėdį, kuriems apie bylos nagrinėjimo

rašytinio proceso tvarka laiką ir vietą, bylą nagrinėsiančio teismo sudėtį pranešta CPK 133 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, paskelbiant pranešimą specialiame interneto tinklalapyje www.teismai.lt, taip pat išsiuntus teismo nutartį. Per teismo nustatytą terminą, t. y. iki 2023 m. liepos 27 d., byloje dalyvaujantys asmenys nepateikė prašymo civilinę bylą nagrinėti teismo posėdyje žodinio proceso tvarka, taip pat negauta jokių papildomų dokumentų, prašymų ar įrodymų.

Motyvuojamoji dalis

Pareiškimas tenkintinas.

Teismas nustato juridinę reikšmę turinčius faktus tik tada, kai pareiškėjas negali kitokia tvarka gauti tuos faktus patvirtinančių reikiamų dokumentų arba kai negalima atkurti prarastų dokumentų (CPK 445 straipsnis).

Nagrinėjamoje byloje prašoma nustatyti juridinę reikšmę turintį faktą, kad pareiškėjo tėvas I. N. priėmė sutuoktinės N. N. palikimą, faktiškai pradėdamas palikimą valdyti.

Iš byloje esančių rašytinių įrodymų, teismui pateiktos Gyventojų registro pažymos apie asmens duomenis Nr. (duomenys neskelbtini) nustatyta, kad I. N. ir N. N. 1975 m. balandžio 10 d. įregistravo santuoką. 2023 m. gegužės 30 d. Gyventojų registro pažyma apie asmens duomenis Nr. (duomenys neskelbtini) patvirtina, kad sutuoktiniai vaikų neturėjo. 2005 m. gruodžio 25 d. N. N. mirė, po jos mirties paveldėjimo byla nebuvo pradėta. Nekilnojamojo turto duomenų banko išrašas patvirtina, kad butas, esantis (duomenys neskelbtini), Vilniuje, registruotas N. N. vardu. Kadangi pareiškėjų santuoka sudaryta 1975 m. balandžio 10 d., t. y. prieš būsto įsigijimą 1992 m., todėl butas, esantis adresu (duomenys neskelbtini), Vilnius, laikytinas bendrąja I. N. ir N. N. jungtine sutuoktinių nuosavybe.

Iš byloje esančių rašytinių įrodymų nustatyta, kad N. N. gyvenamąją vietą deklaravo adresu (duomenys neskelbtini), Vilnius. Pareiškėjas nurodė, kad I. N. po sutuoktinės N. N. mirties toliau gyveno bute, esančiame adresu (duomenys neskelbtini), Vilnius, butu disponavo kaip savu, rūpinosi, mokėjo mokesčius iki pat savo mirties 2023 m. balandžio 12 d. Šiam faktui patvirtinti pareiškėjas teismui pateikė apmokėtų komunalinių sąskaitų išrašus, iš kurių nustatyta, kad pareiškėjo tėvas I. N. reguliariai apmokėdavo komunalinius mokesčius už butą.

Pareiškėjas nurodė, kad jo tėvas, manydamas, kad minėtas butas priklauso jam asmeninės nuosavybės teise, nežinodamas įstatyme nustatytų palikimo priėmimo terminų ir teisinio reglamentavimo, po sutuoktinės mirties dėl palikimo priėmimo į notarą nesikreipė, taigi paveldėjimo byla po sutuoktinės mirties nebuvo užvesta.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 5.50 straipsnio 2 dalimi, 5.51 straipsniu, įpėdinis laikomas priėmusiu palikimą, kai faktiškai pradėjo valdyti paveldimą turtą arba padavė palikimo atsiradimo vietos notarui pareiškimą dėl palikimo priėmimo. CK 5.50 straipsnyje nustatytas trijų mėnesių terminas įpėdiniams atlikti palikimo priėmimo veiksmus. Praleidus šį terminą ir jo įstatymo nustatyta tvarka neatnaujinus, įpėdinis praranda paveldėjimo teisę.

Vadovaujantis CK 5.51 straipsnio 1 dalimi, įpėdinis laikomas priėmusiu palikimą, jeigu jis pradėjo valdyti turtą, juo rūpintis kaip savo turtu (valdo, naudoja ir juo disponuoja, prižiūri, moka mokesčius, kreipėsi į teismą išreikšdamas valią priimti palikimą ir paskirti palikimo administratorių ir pan.). Įstatyme įtvirtintas draudimas priimti palikimą iš dalies, su sąlyga ar išlygomis, todėl įpėdinis, priėmęs dalį palikimo, laikomas priėmusiu visą palikimą (CK 5.50 straipsnio 1 dalis, 5.51 straipsnio 1 dalis).

Teismas, atsižvelgęs į CK nustatytus ir teismų praktikoje suformuotus kriterijus, nustato, ar asmuo priėmė palikimą, pradėjęs jį faktiškai valdyti. Apie tokių veiksmų atlikimą teismas sprendžia iš veiksmų fakto ir veiksmų

pobūdžio. Veiksmų faktas reiškia, kad palikimo priėmimo veiksmai yra atlikti faktiškai – įpėdinis perima mirusiojo turtą ir pradeda jį valdyti. Šiuo atveju nereikalaujama, kad įpėdinio atlikti faktinio palikimo priėmimo veiksmai būtų teisiškai įforminti, t. y. įpėdiniui nebūtina kreiptis į notarą su pareiškimu dėl paveldėjimo teisės liudijimo išdavimo, į teismą dėl palikimo priėmimo juridinio fakto nustatymo arba į kitas valstybės institucijas. Veiksmų pobūdis – tai įpėdinio aktyvūs veiksmai, iš kurių matyti, kad jis perimtą turtą valdo kaip savo ir laiko save turto savininku (tvarko turtą, juo naudojasi, moka už jį mokesčius, atlieka kitus panašaus pobūdžio veiksmus) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2007 m. gruodžio 21 d. nutartis byloje Nr. 3K-3-586/2007; 2009 m. lapkričio 2 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-468/2009; 2011 m. gruodžio 30 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-484/2011).

Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotą praktiką faktišku pradėjimu valdyti paveldėtą turtą, patvirtinančiu palikimo priėmimą, suprantami įpėdinio veiksmai prižiūrint, valdant palikimo dalyku esantį turtą, naudojantis juo, mokant už jį mokesčius ir pan. (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008-03-07 nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-162/2008; 2009-07-31 nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-322/2009; kt.). Sprendžiant, ar įpėdinis priėmė palikimą, reikia įvertinti tokio įpėdinio elgesį – jis elgėsi kaip paveldimo turto savininkas ar kaip asmuo, neturintis teisių į palikimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2006-02-27 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-152/2006).

Nagrinėjamu atveju byloje nustatyta, kad po pareiškėjo tėvo sutuoktinės N. N. mirties faktiškai bute, esančiame adresu (duomenys neskelbtini), Vilnius, toliau liko gyventi I. N., kuris butu rūpinosi, reguliariai mokėjo mokesčius už komunalines paslaugas, disponavo juo kaip savo nuosavybe. Faktą, jog butas buvo išlaikomas pareiškėjo tėvo, patvirtina teismui pateikti apmokėtų komunalinių sąskaitų išrašai.

Byloje nėra duomenų, leidžiančių manyti, kad po N. N. mirties jos palikimo dalį būtų priėmę kiti asmenys, taip pat nėra duomenų, leidžiančių manyti, kad į palikimą sudarantį turtą kiti asmenys pretenduotų įgyjamosios senaties pagrindu. Kaip minėta, iš teismui pateiktų įrodymų matyti, kad po N. N. mirties pareiškėjo tėvas mokėjo mokesčius už butą, jį prižiūrėjo, tvarkė, naudojosi turtu kaip savo nuosavybe, šiame bute pareiškėjo tėvas yra deklaravęs gyvenamąją vietą. Nurodytų aplinkybių visuma sudaro pagrindą daryti išvadą, kad per trijų mėnesių laikotarpį nuo palikimo atsiradimo dienos (nuo palikėjos mirties momento) I. N. faktiškai atliko aktyvius veiksmus ir priėmė palikimą pradėdamas faktiškai jį valdyti, todėl laikomas priėmusiu visą palikimą.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas neturi galimybės kitokia negu teismo tvarka gauti dokumentų, patvirtinančių faktą, kad jo tėvas po sutuoktinės N. N. mirties priėmė palikimą faktiškai pradėjęs jį valdyti, todėl šis faktas paveldėjimo tikslais nustatytinas teismo tvarka. Remdamasis nurodytais motyvais, teismas sprendžia, kad pareiškimas dėl juridinę reikšmę turinčio fakto nustatymo pagrįstas ir tenkintinas.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinta, kad teismas, spręsdamas palikimo priėmimo fakto nustatymo klausimą, neturi aiškintis ir įvardyti palikto turto kiekio, jo dalių ir vertės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2007 m. balandžio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-171/2007). Kai nėra įpėdinių ginčo, šiuos klausimus išsprendžia notaras, išduodamas paveldėjimo teisės liudijimą.

Rezoliucinė dalis

Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 259, 444-448 straipsniais,

nusprendžia:

pareiškimą tenkinti.

Nustatyti juridinę reikšmę turintį faktą, kad I. N., asmens kodas (duomenys neskelbtini) miręs 2023 m. balandžio 12 d., priėmė sutuoktinės N. N., asmens kodas (duomenys neskelbtini) mirusios 2005 m. gruodžio 25 d., palikimą, pradėdamas faktiškai palikimą valdyti.

Juridinę reikšmę turintis faktas nustatytas siekiant įgyvendinti paveldėjimo teisę.

Sprendimas per 30 (trisdešimt) dienų nuo jo priėmimo dienos gali būti skundžiamas apeliaciniu skundu Vilniaus apygardos teismui per Vilniaus miesto apylinkės teismą.

Teisėja Justa Raciūtė